

ACRAFE

Asociația Consultanților din România
pentru Accesarea Fondurilor Europene

Propuneri pentru Absorbția Eficientă a Fondurilor Comunitare - Martie 2011 -

Str. Matei Basarab, nr. 106, bl.73, ap. 35, Sector 3, București
Tel/Fax: +4 021 320 30 78 – Email: office@acrafe.ro – Web: www.acrafe.ro

Cuprinsul raportului:

Capitolul 1.....	3
Cine suntem?	3
Cum am acționat în 2010?	4
Ce ne propunem pentru viitor?	4
Capitolul 2.....	5
Principalele inițiative și rezultate din 2010	5
Direcția de acțiune nr. 1: "Propunere pentru absorbția eficientă a fondurilor comunitare"	5
Direcția de acțiune nr. 2: Întâlniri cu Autoritățile de Management și de Implementare a Programelor de Finanțare Europene	5
Direcția de acțiune nr. 3: Parteneriate strategice	6
Direcția de acțiune nr. 4: Cursuri organizate sub sigla ACRAFE	6
Capitolul 3.....	7
Realizările ACRAFE în anul 2010	7
Rezultate strategice obținute în anul 2010	7
Realizări punctuale obținute în anul 2010 pentru Programul Operațional Regional	7
Realizări punctuale obținute în anul 2010 pentru Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice	8
Realizări punctuale obținute în anul 2010 pentru Programul Operațional pentru Pescuit ..	8
Realizări punctuale obținute în anul 2010 pentru Programul Național pentru Dezvoltare Rurală	8
Capitolul 4.....	9
Obiective generale stabilite pentru anul 2011	9
Obiective pe termen scurt propuse pentru consolidarea procesului de absorbție	10
Capitolul 5.....	11
Propuneri de măsuri urgente pentru creșterea absorbției fondurilor europene în România în perspectiva anului 2011	11
ANEXA 1	14
Realizarea unei strategii de acoperire a deficitului de personal competent și cu experiență, din structurile care gestionează absorbția Fondurilor Europene.....	14
ANEXA 2 - Implementarea principiului „start of works”	15
Capitolul 6.....	16
Propuneri de măsuri urgente pentru rezolvarea problemelor operaționale apărute în procesul de absorbție a fondurilor europene în perspectiva anului 2011	16
Anexa 3	18

Capitolul 1

Cine suntem?

Asociația Consultanților din România pentru Accesarea Fondurilor Europene a fost înființată în anul 2008, **misiunea** acesteia fiind concentrarea expertizei din mediul privat, pentru a deveni un partener de dialog constructiv și puternic în relația directă cu autoritățile publice din România, în procesul de management al absorbției fondurilor europene.

Asociația reunește expertiza unui număr de **34 de companii** care activează în domeniul consultanței pentru accesarea fondurilor europene, răspândite în toate cele 8 regiuni de dezvoltare regională ale țării, reprezentând diferite regiuni de dezvoltare ale României. Partenerii noștri au depus și implementat până în prezent un număr de **peste 2500 de proiecte de finanțare**, cu valoarea însumată de peste **1,5 miliarde de euro**, atât în perioada Fondurilor de Preaderare cât și a Fondurilor Post Aderare.

Obiectivul strategic al parteneriatului dintre ACRAFE și autoritățile publice și-a propus, încă din momentul când se regăsea doar la nivel de concept, să creeze un pol de cunoaștere și acțiune credibil, cu recunoaștere națională, care să aibă un rol important în absorbția rapidă și eficientă a Fondurilor Europene, de către acele sectoare vizate de strategia de consolidare a Uniunii Europene.

Valorile după care asociația noastră și-a desfășurat activitățile au vizat întotdeauna prezentarea, promovarea și apărarea intereselor consultanților și ale companiilor de consultanță, care acționează în domeniul finanțărilor europene, urmărind obținerea unei transformări calitative în comunitatea consultanților prin abordarea strategică a dezvoltării resurselor umane și introducerea de standarde pentru prestarea serviciului de consultanță.

Obiectivele declarate ale Asociației Consultanților din România pentru Accesarea Fondurilor Europene și pe care s-au ghidat acțiunile întreprinse până în prezent, vizează:

- ☞ Reprezentarea și promovarea intereselor membrilor;
- ☞ Dezvoltarea resurselor umane în domeniul consultanței;
- ☞ Dezvoltarea de standarde și certificare;
- ☞ Realizarea unui centru de expertiză și competențe.

Cum am acționat în 2010?

Pentru atingerea obiectivului strategic de recunoaștere ACRAFE drept un partener puternic și eficient de comunicare și negociere în relația cu autoritățile Guvernului României, în anul 2010 a fost inițiată o amplă campanie de dialog, transmițând Autorităților peste 100 de propuneri de îmbunătățire a legislației cadru a absorbției, normelor de aplicare a legilor, ghidurilor aplicantului, procedurilor de implementare. În urma propunerilor transmise au rezultat zeci de modificări legislative și procedurale, din care dorim să exemplificăm câteva cu impact major:

- ☞ Acordarea posibilității de gajare și ipotecare a bunurilor și lucrărilor achiziționate din fondurile europene;
- ☞ Crearea de grupuri de lucru în cadrul programelor structurale și PNDR pentru îmbunătățirea permanentă a ghidurilor și procedurilor;
- ☞ Realocarea banilor neconsumați prin necontractarea fondurilor pe anumite sesiuni, către proiecte depuse în aceeași sesiune;
- ☞ Transparentizarea completă a modului de alocare a resurselor financiare și a procedurilor de lucru pe anumite programe operaționale.

Una din propunerile importante, cu un orizont mare de îmbunătățire a procesului de absorbție a fondurilor europene, și anume crearea unui organism unic de monitorizare a fondurilor, aflat în subordinea Primului-Ministru, s-a materializat prin trecerea organismului existent de gestiune, Autoritatea de Coordonare a Instrumentelor Structurale în directă subordonare a Guvernului.

Prin calitatea profesională și recunoașterea dobândită, ACRAFE a devenit un pol al societății civile, concentrând în jurul demersurilor sale lideri de opinie care au același obiectiv: absorbția fondurilor europene. În acest context ACRAFE a inițiat parteneriate cu Asociația Confederațiilor Patronale din România, Camera Americană de Comerț în România – AMCHAM (partener la Consiliului Investitorilor Străini), diverse fundații și asociații de resort. Unificarea organismelor societății civile sub o singură voce va fi, în cursul anului 2011, principalul determinant al accelerării ritmului absorbției fondurilor europene în România.

Ce ne propunem pentru viitor?

- ☞ să dezvoltăm noi direcții de diversificare a activităților prestate;
- ☞ să identificăm spectrul de nevoi profesionale și de reprezentare a membrilor și partenerilor ACRAFE;
- ☞ să ne consolidăm poziția de jucător important pe piața de consultanță în domeniul accesării fondurilor europene;
- ☞ să continuăm generarea formării, dezvoltării și certificării capacităților și abilităților profesionale ale consultanților în vederea specializării pentru acordarea de consultanță profesionistă, care să se reflecte direct în creșterea efectivă a absorbției fondurilor europene.

Capitolul 2

Principalele inițiative și rezultate din 2010

- ☞ Implicarea activă în procesul de creștere a gradului de absorbție al fondurilor Europene, prin redactarea documentului intitulat "**Propunere pentru absorbția eficientă a fondurilor comunitare**";
- ☞ Reprezentarea și promovarea intereselor membrilor, respectiv adoptarea măsurilor urgente pentru creșterea gradului de absorbție, prin **întâlnirile cu Autoritățile de Management și de Implementare a Programelor de Finanțare Europene**;
- ☞ **Dezvoltarea de parteneriate puternice**, prin care să reușim să ne impunem direcțiile și strategiile, în toate domeniile în care ne propunem să aducem plus valoare;
- ☞ Dezvoltarea Resurselor Umane în domeniul consultanței, prin **organizarea sesiunilor de cursuri specifice domeniului de absorbție al fondurilor europene**.

Directia de actiune nr. 1: "Propunere pentru absorbția eficientă a fondurilor comunitare"

Obiectivul raportului

- ☞ Raportul prezentat în februarie 2010, constituie o sinteză de propuneri elaborată în scopul creșterii gradului de absorbție a fondurilor comunitare în România, măsurile propuse putând crește absorbția în 2010-2012 cu 10 miliarde de EUR, banii fiind prognozați a contribui substanțial la relansarea economiei românești, prin sectorul privat.

Motivul publicării

- ☞ Lipsa unor măsuri rapide în domeniul finanțărilor europene putea amplifica problemele sociale (exprimate prin creșterea ratei șomajului) și putea afunda statul în colapsul financiar în care deja se afla la începutul anului 2010.

Planul de acțiuni

- ☞ Pentru susținerea propunerilor menționate în acest document, ACRAFE a desfășurat pe parcursul anului 2010 un program activ de întâlniri cu Autoritățile de Management pentru Programelor Europene.

Directia de actiune nr. 2: Întâlniri cu Autoritățile de Management și de Implementare a Programelor de Finanțare Europene

- ☞ Întâlnire cu Primul-Ministru Emil Boc - februarie 2010
- ☞ Întâlnire cu Autoritatea de Coordonare a Instrumentelor Structurale - aprilie 2010
- ☞ Întâlnire cu Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Creșterea Competitivității Economice - aprilie 2010
- ☞ Întâlnire cu Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional - august 2010

- ☞ Întâlnire cu Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală - mai 2010, noiembrie 2010
- ☞ Întâlnire cu Autoritatea de Management pentru Programul Operațional pentru Pescuit - mai 2010

Directia de actiune nr. 3: Parteneriate strategice

- ☞ Parteneriat cu **Camera de Comerț Americană - AMCHAM România** (partener la Consiliul Investitorilor Straini) și **ACCRESO România** – octombrie 2010. Scopul parteneriatului este redactarea a două agende care să cuprindă problemele operaționale și strategice identificate în procesul de absorbție al fondurilor europene. Corelarea eforturilor de îmbunătățire a gradului de absorbție al fondurilor europene;
- ☞ Protocol de colaborare cu **AM POR** având ca scop instituționalizarea dialogului social specific POR, prin înființarea unui grup de lucru cu ședințe trimestriale, care să colecteze problemele semnalate, să identifice soluții și să urmărească gradul de realizare;
- ☞ Protocol de colaborare cu **AM PNDR**, pentru trimiterea spre consultare a tuturor procedurilor care suferă modificări, înainte de publicarea lor în forma finală. Crearea unor grupuri de lucru la nivelul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pe diferite MĂsuri, având ca scop identificarea blocajelor și crearea de soluții rapide pentru rezolvarea acestora;
- ☞ Parteneriat cu **House of Europe – Eurolink**, pentru oferirea sprijinului ACRAFE în organizarea evenimentelor care au ca obiectiv absorbția fondurilor europene, respectiv pentru lansarea unui proiect comun de identificare a tuturor problemelor aparute în procesul de absorbție al fondurilor europene;
- ☞ Aderarea la **Uniunea Generală a Industriașilor din România – UGIR**, în scopul garantării accesului ACRAFE ca membru în cadrul Comisiilor de Dialog Social pe agenda cărora se dezbate probleme legate de absorbția fondurilor europene.

Directia de actiune nr. 4: Cursuri organizate sub sigla ACRAFE

- ☞ În anul 2010, lunile septembrie, octombrie și noiembrie au fost organizate, sub sigla ACRAFE, sesiunile cursului „Analiza Financiară în Cadru Proiectelor de Investiții cu Finanțare Nerambursabilă (Analiza economico - financiară și Analiza Cost - Beneficiu). Cursul a creat o platformă de transfer de experiență și metodologie de lucru pentru cei interesați în scrierea de proiecte în cadrul POS CCE, metodologia de predare fiind exclusiv construită pe exemple, care erau adaptate în timp real pentru a corespunde solicitărilor participanților la curs. Succesul întrunit de cele trei sesiuni desfășurate, a condus la luarea deciziei continuării pe viitor a acestei platforme de cursuri, cu mențiunea că platforma va fi structurată în două module, unul pentru începători și unul pentru avansați.

Capitolul 3

Realizările ACRAFE in anul 2010

Rezultate strategice obtinute în anul 2010

- ☞ Lansarea publică a documentului intitulat **“Propunere pentru absorbția eficientă a fondurilor comunitare”**, document care s-a bucurat de un real succes și care a avut un ecou notabil la nivelul tuturor actorilor implicați în procesul de absorbție al fondurilor europene. Documentul a constituit platforma de discuții cu autoritățile publice angrenate în acest proces, suportul și motivarea tuturor acțiunilor întreprinse de ACRAFE de-a lungul întregului an 2010;
- ☞ Încheierea și fructificarea parteneriatului cu Cabinetul Primului - Ministru în scopul coordonării, de către domnul Cătălin Vătafu, consilier al Primului – Ministru, tuturor activităților propuse de ACRAFE, respectiv a tuturor întâlnirilor cu autoritățile publice solicitate de asociația noastră;
- ☞ Întocmirea, promovarea și aprobarea Hotărârii de Guvern 606/2010 privind stabilirea unor măsuri de accelerare a implementării instrumentelor structurale;
- ☞ Concretizarea parteneriatelor cu AMCHAM România și ACCREO România, House of Europe - Eurolink, Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional, respectiv Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală;
- ☞ Transferarea Autorității pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale din subordinea Ministerului Finanțelor în subordinea directă a Guvernului României, măsura promovată, susținută și încurajată de către ACRAFE, ca fiind una din măsurile care vor crea un climat de profesionalizare a instituției;
- ☞ Dezvoltarea componentei de cursuri organizate sub sigla ACRAFE, componentă care va constitui pentru viitor o direcție solidă asupra căreia asociația se va concentra să o transforme într-un punct forte.

Realizări punctuale obtinute în anul 2010 pentru Programul Operational Regional

- ☞ Obținerea statutului de invitat permanent în Comitetul de Monitorizare al Programului Operațional Regional;
- ☞ Publicarea situației exacte a depunerilor pe POR;
- ☞ Reducerea numărului de exemplare pentru documentele solicitate la depunere și contractare;
- ☞ Respectarea perioadei de maxim 2 luni între momentul aprobării și momentul transmiterii invitației către beneficiar în vederea semnării contractului;
- ☞ Punerea în practică a hotărârii Comitetului de Monitorizare, de realocare a bugetului măsurii POR 4.2.;

ACRAFE

Asociația Consultanților din România
pentru Accesarea Fondurilor Europene

- ☞ Introducerea în ghidurile care reglementează DMI POR, a posibilității exprese de a gaja/ipoteca bunurile/construcțiile realizate din proiect, conform reglementărilor HG 606/2010.

Realizări punctuale obținute în anul 2010 pentru Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice

- ☞ Publicarea fișelor de verificare pentru proiectele depuse la AM POS CCE;
- ☞ Publicarea listelor de verificare a cererilor de rambursare pe site-ul Autorității de Management și a Organismului Intermediar, pentru fiecare axa în parte;
- ☞ Publicarea unei liste cu cele mai frecvente greșeli întâlnite în realizarea dosarelor, listă care este actualizată periodic pe site-ul Organismului Intermediar;
- ☞ Obținerea asigurărilor concrete din partea conducerii Autorității de Management pentru POS CCE asupra primirii calității de membru permanent în Comitetul de Monitorizare POS CCE începând cu anul 2011.

Realizări punctuale obținute în anul 2010 pentru Programul Operațional pentru Pescuit

- ☞ Menționarea, în ghidurile de aplicare a POP, a eliminării posibilității de solicitare a clarificărilor suplimentare la un dosar depus.

Realizări punctuale obținute în anul 2010 pentru Programul Național pentru Dezvoltare Rurală

- ☞ Protocol de colaborare cu AM PNDR, pentru trimiterea spre consultare a tuturor procedurilor care suferă modificări, înainte de publicarea lor în forma finală;
- ☞ Crearea unor grupuri de lucru la nivelul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pe diferite Măsuri, având ca scop identificarea blocajelor și crearea de soluții rapide pentru rezolvarea acestora;
- ☞ Acceptarea prezenței consultantului ca participant legitim la procesul de realizare și implementare a proiectelor, împreună cu beneficiarul, la toate întâlnirile APDRP;
- ☞ Completarea tabelului „Situația proiectelor din cadrul PNDR pe sesiuni”, cu informații din care reiese situația plăților efectuate și a avansurilor acordate;
- ☞ Publicarea ghidurilor cu cel puțin 30 de zile înainte de deschiderea sesiunilor de depunere a proiectelor. Acceptarea regularizării calendarelor și a sesiunilor din cadrul PNDR;
- ☞ Posibilitatea de a obține punctaje pentru formele de asociere din agricultură (cu excepția celor înființate ca organizații non-profit) la acele criterii de selecție care le pot fi opozabile;
- ☞ Schimbarea mecanismului de realocare existent (către sesiunea următoare) și cuprinderea în raportul de selecție a unor „proiecte în rezervă”, lucru care s-a întâmplat pentru Măsura 123.

Capitolul 4

Obiective generale stabilite pentru anul 2011

Publicarea celui de-al doilea raport intitulat “Propunere pentru absorbția eficientă a fondurilor comunitare 2011”, prin care să fie subliniate schimbările operate în anul 2010 la nivelul întregului proces de absorbție al fondurilor europene, respectiv propunerea unor noi seturi de măsuri urgente, care să vizeze toate programele de finanțare și care să aibă ca finalitate imediată, creșterea și aducerea absorbției României, aproape de un procent normal de absorbție din totalul fondurilor alocate țării noastre;

Continuarea într-un ritm accelerat a tuturor întâlnirilor cu Autoritățile de Management cu care am stabilit linii de dialog în anul 2010 și anume **Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional, Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală și Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice**. De asemenea va fi dezvoltată o **nouă direcție** de acțiune în cadrul dialogului instituționalizat și anume, aceea pentru **Programul Operațional Asistență Tehnică**.

Implicarea directă a ACRAFE în pregătirea, argumentarea și susținerea măsurilor strategice, modificărilor de proceduri și a tuturor schimbărilor referitoare la programele de finanțare, care, să fie luate în discuție și aprobate **în cadrul Comitetelor de Monitorizare POR, PNDR, respectiv POS CCE** (după obținerea statutului de membru în cadrul acestui Comitet de Monitorizare, avizare care se află în proces de definitivare).

Consolidarea parteneriatelor deja existente, prin organizarea întâlnirilor cu o regularitate care să asigure utilitatea acestora, **organizarea grupurilor de lucru** care să stabilească soluții concrete la problemele identificate și nu în ultimul rând, **dezvoltarea de noi parteneriate strategice** care să aibă o finalitate reflectată direct în creșterea imediată a gradului de absorbție al fondurilor europene.

Continuarea organizării unui număr de **11 sesiuni de cursuri** sub sigla ACRAFE cu tema **„Analiza Financiară în Cadrul Proiectelor de Investiții cu Finanțare Nerambursabilă**. Introducerea unei noi tematici de cursuri denumită **„Expert Accesare Fonduri Europene”**, pentru care se vor organiza un număr de **20 de sesiuni** de pregătire.

Implementarea proiectului „Creșterea capacității sectorului ONG de a colabora cu instituțiile administrației publice din România în vederea absorbției fondurilor europene”, dezvoltat în parteneriat cu Eurolink - House of Europe, pentru care a fost depusă cererea de finanțare la Autoritatea de Management pentru **Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative**.

Elaborarea unei proceduri de atestare/certificare a companiilor de consultanță din cadrul ACRAFE, având ca rol profesionalizarea pieței de consultanță în finanțări europene din România, urmărindu-se credibilizarea ACRAFE și creșterea valorii calității de membru, prin respectarea unor reguli clare și uniforme.

ACRAFE

Asociația Consultanților din România
pentru Accesarea Fondurilor Europene

Obiective pe termen scurt propuse pentru consolidarea procesului de absorbție

Elaborarea unei **strategii punctuale și exprese de întâlniri imediate cu Autoritățile de Management pentru Programele Operaționale, în vederea identificării și demarării unor proiecte concrete de asistență tehnică**, pentru ca Asociația Consultanților din România pentru Accesarea Fondurilor Europene să poată fi implicată direct în procesul de implementare a programelor de finanțare. Implicarea efectivă ACRAFE în derularea unor etape concrete din procesul de absorbție al fondurilor, are ca scop întărirea capacității Autorităților de Management de gestionare cu succes a acestui proces complex, conducând direct la transparentizarea procesului, care în acest moment este unul greu și care nu se laudă cu rezultate notabile.

Organizarea unor **serii de întâlniri cu instituțiile din mediul bancar**, având ca scop **derularea unor discuții deschise și pragmatice referitoare la scrisorile de confort** care trebuie emise de aceste instituții, proces care până în acest moment nu s-a derulat conform așteptărilor.

Identificarea urgentă, împreună cu partenerii din Autoritățile de Management, **a soluțiilor referitoare la corecțiile financiare** care trebuie operate pentru Programele Operaționale **versus corectarea procedurilor de plăți** care se efectuează cu decalaje uriașe în acest moment.

Capitolul 5

Propuneri de măsuri urgente pentru creșterea absorbției fondurilor europene în România în perspectiva anului 2011

Propunerile formulate au fost dezvoltate în colaborare cu [Camera Americană de Comerț în România \(AmCham\)](#), respectiv [ACCREO România](#), obiectivul acestora fiind „Consolidarea sistemului instituțional de absorbție a fondurilor europene prin: adaptarea cadrului legislativ, consolidarea coordonării implementării și consolidarea structurilor de implementare (AM/OI)”.

Nr.	Definirea problemei	Opțiuni propuse pentru soluționare	Autorități responsabile
1.	<p>Riscul dezangajării fondurilor structurale la finalul anului 2011 și mai ales 2012 când vor trebui efectuate plăți pentru alocările bugetare N+3/N+2 pe fondul actualei rate scăzute de absorbție.</p> <p>Înfîziri în faza de contractare, plată (rambursare a fondurilor), declararea cheltuielilor eligibile către UE.</p>	<ol style="list-style-type: none"> La acest moment țintele privind absorbția sunt anuale. Propunem realizarea de ținte semestriale pentru contractare, plată și declararea cheltuielilor către Comisia Europeană pentru toată perioada curenta de implementare (până la finalul lui 2015). Monitorizarea acestor ținte este realizată operațional de MFP – ACIS și respectarea țintelor este impusă de Premier prin intermediul Grupului Interministerial pentru Coordonarea Implementării Fondurilor Europene. Responsabilitatea pentru ținte este asumată politic de fiecare ministru. Acest indicator este unul monitorizat pentru determinarea performanței membrilor cabinetului. După primul trimestru se realizează o analiză operațională la nivel tehnic cu scopul de a releva cauzele subperformanței în absorbție și a propune măsuri corective. ACIS propune Grupului Interministerial măsuri corective. 	<p>Tehnic:</p> <p>AM/OI ACP ACIS</p> <p>Politic:</p> <p>Miniștrii de linie (asumare ținte + calendar de implementare)</p> <p>Premier</p>
2.	<p>Întârzieri în rambursarea sumelor către beneficiari, ceea ce produce întârzieri în implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene și conduce implicit la nevoia modificării contractelor/acordurilor de finanțare.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Monitorizarea permanentă (analiză și raportare lunară) a duratei verificării conformității și evaluării cererilor de rambursare la nivelul fiecărui Program Operațional, realizată de ACIS/AM. Identificarea problemelor pe componenta de verificare a conformității administrative și realizare a rambursării pentru fiecare OP + ACP. Scrierea unei proceduri interne comune programelor, pentru normarea perioadei în care trebuie să se realizeze verificarea conformității administrative și apoi pentru etapele succesive până la plată. Separarea responsabilităților în verificarea cererilor de rambursare între Autoritatea de Management și Organismele Intermediare, astfel încât să se elimine dublarea eforturilor. Simplificarea rapoartelor ce trebuie întocmite la nivelul AM și OI de către persoana responsabilă cu verificarea financiară a cererii de rambursare, pentru scurtarea timpului de analiză a conformității, regularității și oportunității cheltuielilor efectuate de către beneficiar și solicitate la rambursare. 	<p>Tehnic:</p> <p>ACIS AM ACP</p> <p>Politic:</p> <p>Miniștrii – monitorizare + analiză lunară</p> <p>Informare trimestrială Prim Ministru</p> <p>Măsuri corective aplicate trimestrial.</p>
3.	<p>Coordonarea în exercitiul de implementare a fondurilor structurale</p>	<ol style="list-style-type: none"> Realizarea unei analize a structurilor existente, în scopul identificării necesităților de personal; Necesitatea realizării unui traseu clar al carierei, care 	<p>Tehnic:</p> <p>MFP</p>

	<p>(ACIS/ACP/AM/OI). Printre cauzele principale:</p> <ul style="list-style-type: none">- Problema stabilității personalului, în special a celui cu experiență;- Un dezechilibru semnificativ între responsabilitate, mecanismele de control, resursele pentru a le implementa și beneficii;- Necesitatea simplificării procedurilor interne, care întârzie funcționarea sistemului (trebuie realizată integrat cu definirea unui nou echilibru privind responsabilitatea – ex: acordarea „bun de plată”).	<p>să ofere garanții suficiente pentru personalul care gestionează implementarea fondurilor;</p> <ol style="list-style-type: none">3. Acordarea de prioritate pentru ocuparea posturilor necesare (fundamentare doar pe baza procedurii de normare a muncii);4. Utilizarea Axei Prioritare „Asistență tehnică” disponibilă la nivelul fiecărui PO pentru întărirea capacității de implementare, creșterea gradului de absorbție și stimularea personalului implicat în programarea, gestionarea și controlul fondurilor structurale și de coeziune.5. Realizarea unei strategii de acoperire a deficitului de personal competent și cu experiență, din structurile care gestionează absorbția Fondurilor Europene (argumentarea acestui punct se regăsește în Anexa 1).	<p>MMFS ACIS ACP AM</p>
4.	<p>Absorbția redusă pe anumite componente ale PO, datorită imposibilității lansării măsurilor, nivelului scăzut al cererii din partea potențialilor beneficiari.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Analiză cu privire la oportunitatea menținerii structurii actuale de alocare. În funcție de concluzii, putem opera realocări în interiorul axelor, între axe și ulterior între programe, pentru a evita riscul de dezangajare. (luând în considerare constrângerea cu necesitatea acordului Comisiei Europene).2. Propunerile privind realocarile pot fi centralizate de ACIS/AM și propuse spre aprobare Grupului Interministerial.3. Inițierea negocierilor cu Comisia Europeană pentru obținerea suportului și a deciziilor necesare.	<p>Responsabilitate tehnică:</p> <p>MFP ACIS AM</p>
5.	<p>Gradul scăzut de utilizare a fondurilor destinate asistenței tehnice și a celor pentru consolidarea capacității administrative din PO DCA. Una dintre cauzele principale este capacitatea administrativă scăzută la nivelul AM/OI, pentru pregătirea proiectelor.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Eliminarea restricțiilor legislative la nivel național, pentru utilizarea fondurilor din asistență tehnică.2. Realizarea unui plan anual pentru proiecte finanțate din asistență tehnică și PO DCA, care să aibă ca prioritate creșterea ratei de absorbție.3. Consolidarea departamentelor din AM/OI care se ocupă de asistența tehnică.4. Utilizarea fondurilor din AT cu precădere pentru:<ul style="list-style-type: none">➤ Externalizarea funcțiilor (inclusiv cea a „avizului bun de plată”) pe care le îndeplinesc AM și OI➤ Instruirea tuturor persoanelor care sunt implicate în procesul de absorbție➤ Implicarea tuturor actorilor, inclusiv cei din mediul privat, în buna funcționare a Programelor Operaționale, prin includere reprezentanților lor în cadrul Comitetelor de Monitorizare➤ Implicarea efectivă a consultanților, alături de personalul din instituțiile publice, în proiecte finanțate din Asistență Tehnică, în scopul întăririi capacității administrative a autorităților publice.	<p>Tehnic:</p> <p>MFP ACIS AM/OI</p>
6.	<p>Capacitatea limitată a AM/OI, determinată de lipsa resurselor umane.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Întocmirea unui plan anual de utilizare a fondurilor pentru asistență tehnică.2. Integrearea nevoilor de asistență tehnică ale AM, în	<p>Responsabilitate tehnică:</p> <p>AM</p>

		componenta de consolidare a capacității administrative – PO DCA.	OI
7.	Existența neclarităților în actele normative privind corecțiile financiare și neregulile. Acestea sunt de asemenea o sursă de întârziere în rambursare.	<ol style="list-style-type: none">1. Consultarea publică privind actul normativ care are ca subiect tratarea neregularităților și a corecțiilor financiare și identificarea amendamentelor care trebuie aduse. Acest act normativ ar trebui să aibă o abordare unitară, valabilă pentru toate PO, să ofere un echilibru acceptabil între responsabilitatea AM și a entității care realizează verificarea conformității administrative (mai ales în contextul achiziției de servicii specializate). De asemenea trebuie stabilit un echilibru, între mecanismele de asigurare împotriva erorilor, definirea și tratarea fraudelor și necesitatea accelerării absorbției fondurilor europene.2. Tratarea unitară a pedepsirii contravențiilor în cazul neregulilor săvârșite, în contextul unei proceduri de achiziție publică a unui proiect finanțat din fonduri europene și aplicarea corecțiilor financiare.	Tehnic: ACP AA DLAF ANRMAP
8.	Lipsa unui mecanism de coordonare în acțiunile de audit și control între palierele cu atribuțiuni în acest sens (național și comunitar).	<ol style="list-style-type: none">1. Realizarea unui plan anual de audit, care să definească obiective clare pentru misiuni, la nivel anual, multianual și chiar la nivelul perioadei de programare. Acest mecanism prezintă avantajul oportunității de coordonare între autoritățile competente și oferă predictibilitate pentru dimensiunea operațională.	Tehnic: AA Actori implicați: DLAF CCPM ACP Audit intern
9.	Lipsa unui mecanism transparent de monitorizare (publică), a obiectivelor asumate de către autoritățile competente pentru gestiunea programelor.	<ol style="list-style-type: none">1. Crearea unui grup de lucru mixt la nivelul fiecărui program operațional. Acest grup de lucru va cuprinde reprezentanți ai autorităților și membri ai societății civile. Obiectivul este coagularea dialogului public privat, Propunerea a fost deja acceptată în Comitetul de Monitorizare al POR și va fi operațională începând cu 2011.2. Integrarea propunerilor și concluziilor grupului de lucru pe agenda Comitetelor de Monitorizare.	Tehnic: AM, OI Actori implicați: ACIS MFP ANRMAP

Prescurtări ale termenilor folosiți în acest capitol:

- ☞ AA – Autoritatea de Audit
- ☞ ACIS – Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale
- ☞ ACP – Autoritatea de Certificare și Plată
- ☞ AM – Autoritate de Management
- ☞ ANRMAP – Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice
- ☞ CCPM – Corpul de Control al Primului Ministru
- ☞ DLAF – Departamentul de Luptă Anti Fraudă
- ☞ MFP – Ministerul Finanțelor Publice
- ☞ OI – Organism Intermediar
- ☞ OP – Ordin de Plată
- ☞ PO – Program Operațional

ANEXA 1

Realizarea unei strategii de acoperire a deficitului de personal competent și cu experiență, din structurile care gestionează absorbția Fondurilor Europene.

Argument:

Contextul politic și multiplele schimbări la nivel de ministere au creat o fluctuație accentuată în rândul managerilor specialiști care gestionează fondurile comunitare. Disiparea Autorităților de Management (AM) în cadrul a 10 ministere creează o lipsă de unitate în aplicarea politicilor de absorbție stabilite de Guvern, uneori ordinele și hotărârile Guvernului nefiind aplicate de Autoritățile de Management.

Datorită nefuncționării aparatului administrativ de implementare a fondurilor europene, măsurile strategice și operaționale aflate atât pe agenda Guvernului, cât și pe cea a societății civile, nu pot fi implementate.

În contextul dificultăților de personal evidente cu care se confruntă o mare parte din Autoritățile de Management, există puncte critice unde se regăsește o criză extremă.

Pentru acoperirea deficitului de personal calificat existent în structurile care gestionează absorbția Fondurilor Europene și atenuarea fluctuației de personal, propunem încadrarea în sistem a absolvenților programului de specializare derulat de Ministerul Administrației și Internelor prin proiectul "Adaptarea Schemei Tinerilor profesioniști la nevoile de reforma ale funcției publice", PHARE RO 2006/018-147.01.03.01.05, absolvenți care nu au angajamente la acest moment și sunt la dispoziția statului român..

Cei 120 de absolvenți specializați de către Guvernul României pot fi angajați direct, prin simplul aviz al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici care sprijină și incurajează plasarea lor pe funcțiile publice special asumate în momentul încadrării lor în program, fără organizarea de concursuri sau examene, care în acest moment sunt interzise prin act normativ emis de Guvern.

În conformitate cu prevederile **Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 92/2008 privind statutul funcționarului public denumit manager public**, absolvenții acestui program de specializare vor ocupa funcții publice de manager public, iar în urma angajamentelor asumate de Guvernul României față de fiecare participant, Agenția Națională a Funcționarilor Publici are obligația să se ocupe de plasarea tuturor absolvenților, într-un timp cât mai scurt, pe funcțiile specifice pentru care au fost specializați.

Susținem această propunere, deoarece există, în acest moment un număr de aproximativ 115 persoane care au absolvit programul de specializare și care nu ocupa, în acest moment funcțiile publice specifice, pe care Guvernul României s-a angajat să le identifice. În cuprinsul specializării s-a regăsit și o componentă în care o parte din participanți au fost specializați la nivelul unor instituții din Belgia, Marea Britanie și Franța, respectiv cealaltă parte parcurgând un program de master într-una din universitățile renumite din Marea Britanie sau Franța.

Considerăm că experiențele acumulate de-a lungul stagiilor efectuate într-una din țările dezvoltate ale Uniunii Europene, unii având posibilitatea să fie încadrați în instituțiile care activează la Bruxelles, cu directa implicare în procesul de gestionare a fondurilor comunitare, pot constitui un fundament solid, în susținerea și promovarea acestor tineri în structurile care gestionează absorbția Fondurilor Europene, putând fi considerați de pe acum un plus de valoare și profesionalism, care se va regăsi cu siguranță în creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene.

Această excelentă oportunitate, de a susține și promova tineri specializați de Guvernul României prin programe susținute și finanțate de Uniunea Europeană, poate să fie cheia profesionalizării structurilor care gestionează direct procesul de absorbție al fondurilor europene.

ANEXA 2 - Implementarea principiului „start of works”

Implementarea principiului „start of works”, care să permită demararea investițiilor în momentul stabilirii eligibilității proiectului, fără a mai aștepta rezultatul procesului de evaluare tehnică și financiară (se aplică deja pe unele programe).

Argument: Având în vedere faptul că procesul de evaluare tehnică și financiară implică o durată semnificativă (uneori peste 6 luni), multe din proiectele depuse de solicitanți devin neatractive. Pentru a nu periclita activitatea pe care o desfășoară, mulți solicitanți sunt nevoiți să demareze proiectul de investiții înainte de obținerea rezultatului evaluării tehnico-financiare, sau rămân fără resursele financiare necesare co-finanțării proiectului până în momentul în care primesc aceste rezultate. O situație foarte des întâlnită în practică este atunci când obiectul investiției îl reprezintă utilaje pentru a căror comandă este necesar un timp lung de execuție (3-6 luni) și a căror execuție poate fi deja demarată prin plata unui avans, la momentul primirii avizului de eligibilitate, scurtând cu câteva luni durata implementării proiectului.

Principiul “Start of Works” in reglementările Poloniei

Înainte ca REGULAMENTUL (CE) NR. 800/2008 al COMISIEI EUROPENE să își producă efectele:

Proiectele de investiții pentru IMM-uri și companiile mari, proiecte pentru Dezvoltare Regională pot fi începute după:

- Primirea confirmării evaluării pozitive a unei aplicații preliminare, din partea unui „Promotor de proiecte de inovații” - instituție specializată care face o evaluare preliminară a unui proiect, pe baza cererii preliminare (evaluarea se realizează în termen de 30 zile) sau
- Primirea unei informări de evaluare formală pozitivă a proiectului (aproximativ 30 de zile de la depunerea proiectului), în cazul în care nu a fost depusă o aplicație preliminară la un „Promotor de proiecte de inovații”.

După ce REGULAMENTUL (CE) NR. 800/2008 al COMISIEI EUROPENE a început să își producă efectele:

Proiectele de investiții de Dezvoltare Regională, pot fi demarate după depunerea cererii de finanțare la instituția corespunzătoare. În cazul IMM-urilor – proiectele pot fi demarate dacă, este pe deplin realizată condiția efectului stimulat definită în Regulamentul 800/2008.

În cazul Companiilor Mari – proiectele pot fi demarate dacă, în formularul de cerere se declară îndeplinirea uneia dintre condițiile impuse de Regulamentul 800/2008:

- realizarea unei creșteri substanțiale a dimensiunii proiectului / activității ca urmare a ajutorului solicitat;
- realizarea unei creșteri substanțiale a domeniului de aplicare al proiectului / activității ca urmare a ajutorului solicitat;
- realizarea unei creșteri substanțiale a sumei totale cheltuite de beneficiar pentru proiect / activitate ca urmare a ajutorului solicitat;
- realizarea unei creșteri substanțiale a ritmului de finalizare a proiectului / activității în cauză.

Regulamentul Polonez privind sprijinul UE pentru investiții vitale pentru economia poloneză prevede că:

- "Se poate acorda sprijin, dacă înainte de începerea proiectului, cererea de sprijin a fost prezentată/depusă".
- „În cazul întreprinderilor mari, trebuie dovedit în cererea de finanțare, realizarea a cel puțin uneia din condițiile menționate anterior. În acest caz, unitatea de acordare a ajutorului, înainte de acordarea acestuia, verifică justificările prezentate pentru îndeplinirea a cel puțin uneia din condițiile menționate. ”

Începerea proiectului este înțeleasă ca fiind data când lucrarile de construcție au început efectiv, sau când primul ordin pentru achiziția de bunuri și / sau servicii asociate cu executarea investiției este lansat, cu excepția studiilor preliminare de fezabilitate.

Capitolul 6

Propuneri de măsuri urgente pentru rezolvarea problemelor operaționale apărute în procesul de absorbție a fondurilor europene în perspectiva anului 2011

Propunerile formulate în acest capitol au fost dezvoltate de membri Asociației Consultanților din România pentru Accesarea Fondurilor Europene, fiind probleme cu care aceștia s-au întâlnit în derularea activității lor de consultanți în domeniul absorbției fondurilor comunitare.

Nr.	Definirea problemei	Opțiuni propuse pentru soluționare	Autorități responsabile
1.	Lipsa unui sistem bine definit de motivare a personalului implicat direct în absorbția fondurilor europene, rezultatul predominant fiind creșterea birocrăției până la absurd, pentru a elimina orice risc de a greși. Atitudinea pasivă a managerilor autorităților publice, în fața inexistenței absorbției, fiind preocupați de evidențierea problemelor, nu a soluțiilor.	1. Crearea unui sistem de indicatori legați de absorbția fondurilor europene, care să aibă ca obiectiv, măsurarea performanțelor funcționarilor responsabili de acest proces. În funcție de performanțele individuale și instituționale și de realizarea obiectivelor măsurate prin acest sistem de indicatori, personalul evaluat ar trebui recompensat pentru realizări, respectiv sancționat pentru neîndeplinirea atribuțiilor ce le revin.	Tehnic: ACIS, AM, OI Actori implicați: ACIS MFP
2.	Existența unei multitudini de proceduri și de activități diferite, opozabile beneficiarilor fondurilor europene, care de multe ori nu sunt făcute cunoscute și care, conduce la realizarea unui număr ridicat de proiecte neeligibile, sau „neimplementabile”.	1. Asumarea de către Autoritatea de Coordonare a Instrumentelor Structurale, a rolului de coordonator direct al activităților de transparentizare totală a procesului de absorbție al fondurilor europene, făcând publice toate procedurile de lucru interne existente și care sunt opozabile beneficiarilor fondurilor europene. 2. Modificarea procedurilor AM-urilor pentru micșorarea unor termene de răspuns de la 30 de zile la 10 zile, pentru acele spețe care au un grad ridicat de urgență, de a caror răspuns depinde conceperea și realizarea unui proiect, fără de care riscă să dezvolte un proiect neeligibil sau „neimplementabil”.	Responsabilitate tehnică: ACIS
3.	Existența unui procent ridicat de greseli repetitive, care duc la “încărcarea” sistemului cu proiecte neeligibile sau nesustenabile.	1. Crearea unui mecanism de diseminare a bunelor practici în cazul AM. 2. Publicarea periodică a exemplurilor de proiecte care au fost implementate cu succes și care au generat o creștere valorică a domeniului cărui s-au adresat. 3. Crearea unui parteneriat pentru dezvoltarea unui program fundamentat pe ramura Managementului Cunoașterii (Knowledge Management), care să permită crearea unui sistem de gestiune a experienței și cunoștințelor acumulate pe parcursul procesului de absorbție a fondurilor europene.	Tehnic: AM/OI Actori implicați: ACIS
4.	Gradul scăzut de eficiență a Comitetelor de Monitorizare	1. Includerea reprezentanților organismelor reprezentative din mediul privat în Comitetele	Responsabilitate tehnică:

Propuneri pentru Absorbția Eficientă a Fondurilor Comunitare - Martie 2011

	care nu și-au atins rolul de coordonare și eficientizare a Programelor Operaționale, incluzând în mică măsură pe agenda de discuții aspecte practice, legate de probleme reale cu care se confruntă programele de finanțare gestionate.	de Monitorizare; rolul acestora fiind acela de introducere pe agenda Comitetelor, propuneri de eficientizare a funcționării programelor, care să permită orientarea acestor comitete către obiectivul lor principal, eficientizarea absorbției.	ACIS Actori implicați: AM
5.	Existența, pentru fiecare Program Operațional a unor proceduri de achiziții publice diferite, menționate în diferite manuale, instrucțiuni sau proceduri interne nefundamentate și care nu respecta prevederile OUG 34\2006. Vulnerabilitatea acestor normative care reglementează procedurile de achiziții.	1. Implementarea rapida a Hotărârii de Guvern care să reglementeze o procedură comună de achiziții pentru toate Autoritățile de Management, HG care să fie în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență nr. 34/2006. (proiectul de hotărâre există deja pe agenda de lucru a Guvernului și ANRMAP).	Responsabilitate tehnică: ANRMAP Actori implicați: Guvernul României, ANRMAP, ACIS
6.	Existența practicilor de emitere a solicitărilor abuzive înaintate de către Organismele care evaluează Cererile de Finanțare/Rambursare și care s-au dovedit a fi de multe ori simple demersuri menite să întârzie respectarea obligațiilor AM, privind aprobarea proiectelor/rambursarea cheltuielilor efectuate de beneficiar, neavând la bază situații justificate.	1. Elaborarea unui mecanism expres, care să se regăsească în Ghidul Solicitantului, de transmitere a unor solicitări de clarificări complete, unice, în primele 30 de zile de la depunerea Cererii de Finanțare/Rambursare, în scopul evitării apariției întârzierilor cu care ne confruntăm în acest moment. Situațiile de folosire abuzivă a solicitărilor de clarificări: <ul style="list-style-type: none">• solicitări de informații pentru tergiversarea respectării termenelor de rambursare a cheltuielilor efectuate de beneficiar• solicitări suplimentare pentru departajarea proiectelor care, de multe ori, în cazul aceluiași tipuri de informații, unele proiecte sunt aprobate, iar altele sunt respinse.	Responsabilitate tehnică: ACIS, AM, OI
7.	Întârzieri majore, de până la 5-6 luni, înregistrate în procesul de Contractare pentru diferite Programe Operaționale	1. Efectuarea unei analize și a unei reorganizări a activităților Autorităților de Management, pentru rezolvarea problemelor supra-aglomerării activităților, în vederea eliminării întârzierilor inacceptabil de lungi apărute în legătură cu procesul de contractare.	Responsabilitate tehnică: AM, OI Actori implicați: ACIS
8.	Capacitatea administrativă scăzută la nivelul AM/OI pentru pregătirea, evaluarea și monitorizarea implementării proiectelor cu finanțare comunitară. Gradul scăzut de utilizare a fondurilor destinate asistenței tehnice și a celor pentru consolidarea capacității administrative din PO DCA.	1. Realizarea unui proces complex de „externalizare”, așa cum s-a întâmplat în multe state membre ale Uniunii Europene, a activităților prestate de către AM/OI, pentru consolidarea procesului de management al fondurilor comunitare. Acest tip de „externalizare” funcționează pe unele Programe Operaționale și în România și poate fi extinsă la toate AM-urile. Anexa 1 detaliază propunerile noastre referitoare la utilizarea fondurilor destinate “asistenței tehnice”.	Responsabilitate tehnică: AM, OI Actori implicați: ACIS

Anexa 3

Practica existentă în alte state membre UE, arată preferință autorităților (în general AM) pentru contracte de "asistență integrată" ce acoperă întreaga perioadă de implementare a Programelor Operaționale, încheiate cu companii ce dețin experiența relevantă și care pot pune la dispoziție echipe de experți, "calibrate" în funcție de nevoile specifice identificate în fiecare etapă de viață a programelor.

Între tipurile de asistență acordată, amintim:

- La debutul Programului:
 - asistență pentru pregătirea sistemului de management și control și întărirea capacității instituționale - elaborare regulamente și proceduri interne de funcționare, instruire specifică, pregătirea strategiilor de evaluare / comunicare, etc
 - asistență pentru lansarea Apelurilor - elaborare ghiduri și documentație aferentă (ordine de eligibilitate a cheltuielilor, manuale de implementare, instrucțiuni, etc), asigurarea procesului de consultare publică, organizarea evenimentelor de informare a potențialilor beneficiari, Help desk pentru potențialii aplicanți, primirea aplicațiilor și evaluarea acestora, contractarea proiectelor selectate etc
- În perioada de maturitate a Programului:
 - asistență "day by day" pentru managementul Programului - suport administrativ, monitorizare la nivel de program și raportare, asistență juridică privind cadrul de reglementare național / EU și asistență tehnică pentru modificarea / actualizarea regulamentelor și procedurilor interne, asistență privind relația cu autoritățile de control / verificare / audit naționale și europene, inclusiv CE etc
 - asistență privind beneficiarii de finanțare - HelpDesk pentru implementare, monitorizare proiecte - inclusiv vizite la fața locului, diseminarea bunelor practici, verificare cheltuieli - documentare și vizite la fața locului etc.
- Asistență pentru procedurile de închidere a Programului

Astfel de contracte ce pot fi finanțate din fondurile disponibile în cadrul Axelor Prioritare de Asistență Tehnică, pot reprezenta o soluție eficientă pentru suplimentarea personalului existent în cadrul autorităților responsabile (AM / OI) și pentru asigurarea tipurilor de expertiză necesară (administrativă, juridică, financiar - contabilă, tehnică etc), conform nevoilor identificate pe parcursul diferitelor etape de implementare a Programelor.

În condițiile în care operatorii economici pot oferi flexibilitate privind dimensionarea echipelor de experți și tipurile de expertiză utilizate, autoritățile pot beneficia imediat de asistența necesară, fără suplimentarea corpului existent de funcționari publici și fără suportarea unor costuri suplimentare pentru pregătirea noilor angajați.

Date fiind restricțiile actuale privind angajarea personalului în sectorul public și gradul ridicat de fluctuație al personalului din cadrul autorităților vizate, considerăm că soluția prezentată este și o potențială modalitate de economisire a resurselor financiare (buget de stat), utilizate în situația suplimentării corpului de funcționari, resurse ce ar putea fi canalizate spre înalta pregătire și specializare / remunerare a personalului existent.

Menționăm faptul că astfel de contracte, nu implică delegarea funcțiilor instituțiilor beneficiare, care dețin în continuare controlul deplin, precum și responsabilitatea implementării Programului, în timp ce rolul furnizorului de servicii este de a acorda suport și asistență conform nevoilor specifice identificate pe parcursul implementării.

ACRAFE

Asociația Consultanților din România
pentru Accesarea Fondurilor Europene

Persoane de contact ACRAFE:

Radu Onofrei - *Președinte ACRAFE*

radu.onofrei@acrafe.ro / 0722 612 314

Marian Dobrila - *Director Executiv ACRAFE*

marian.dobrila@acrafe.ro / 0727 102 030

